

Konstrukce národní identity

1. Přehled základních tezí modernistického pojetí nacionalismu
 2. Koncept ethnicity
-

-
- Motto:
 - „Národy nejsou dílem náhody“

Základní teze modernistického pojetí nacionalismu

- Dvě základní konceptuální linie:
 - 1. primordialismus
 - 2. modernismus

primordialismus

- (1.) vychází z přesvědčení, že příslušnost k národu je „přirozenou“ součástí lidských bytostí, že národy mají velmi starobylý původ.
- primordialismus chápeme pouze jako *přístup*, nikoli jako *teorii*, neboť se svým předmětem, s „národy“, zachází jako s neproblematickou daností

modernismus

- (2.)modernismus je konceptuální opozicí
- „národy“, jsou produktem specifických společenských a historických podmínek, které nastaly až v souvislosti s příchodem *modernity*. Předmětem studia z pozic modernistických teorií je *nacionalismus*.
- Hobsbawn: *nacionalismus předchází národům*
- *Cit. Ernst Gellner*

konstruktivismus a instrumentalismus

- Možné konceptualizace modernistického pojetí
- Ve vztahu ke studiu nacionalismu se konstruktivismus uplatňuje coby teorie, která nacionalismus traktuje jako *formu ideologického vědomí, podle kterého je národ jako reálná entita*
- *Konstruktivisté chápou národ jako jazykovou kategorii která organizuje politické vidění*

Ideové kořeny nacionalismu

- 19. stol. – osvícenství a romantismus - napětí
- Gellner: Osvícenský empirismus: postulát, že svět je do nejmenších prvků atomizován, čili, že „jakákoli pravda, kterou lze tvrdit o velkých celcích, závisí na pravdě týkající se složek, které tyto celky vytvářejí.“
- Romantická gnoseologie: celek je v pojetí romantiků víc než jen souhrn jeho částí a v tomto smyslu je jejich pojetí světa *holistické*.

-
- „nacionalismus se zrodil z potreb *Gesellschaft*, ale mluví řečí *Gemeinschaft*.“
 - Nacionalismus je produktem modernity
 - 18/19. stol – přechod od spol. agrární k průmyslové, migrace do měst
 - Opouští venkov – dosavadní lokální kulturní kontexty

„vysoká“ kontra „nízká“ kultura

- Nízká – lokální komunity
 - Vysoká - sdílené na úrovni aristokracie, duchovenstva, státní správy, armády a obchodu.
 - Základ v psaném (liturgickém, úředním) jazyce
-
- 1. potřeba *sdíleného komunikačního kódu*
 - 2. potřeba nového *společného životního rámce*, který by poskytoval pocit bezpečí a sounáležitosti lidem, kteří se ocitli v situaci velmi prudkých společenských pohybů

...odpovědí je koncept „národa“

- Nacionalismus nabízí (nově vytvořenou) *romantickou* představu národních pospolitostí s prastarými „kořeny“, v nichž jsou lidé „přirozeně“ sdruženi na základě jednotného pokrevního či historického „původu“.
- Tato představa zakládá novou úroveň nadlokální vzájemné solidarity odehrávající se mezi lidmi se stejným „původem“.
- Nový vysoce funkční typ sociální organizace a kolektivní identity, jimiž je nahrazováno již nevyhovující společenské uspořádání spočívající v lokálních či příbuzenských poutech, stavovských privilegiích, zemědělských praktikách či křesťanské víře.

-
- **Nacionální projekt**
 - V rámci každého z nich je *vytvářena* jednotná nadlokální *národní kultura*
 - je kodifikován a standardizován *národní jazyk*
 - a je vznesen požadavek na vytvoření *národního státu*

 - Vzniká tak nová komplexní *ideologie, která zakládá:*
 - 1/ *novou intenci „my“*
 - 2/ *politický projekt*

Národní elita

- Elity produkují sjednocující *mýty a symboly*
- distribuce: *povinná školní docházka* a šíření *v národních jazycích* tištěných písemností – novin a knih
- Podobný proces se odehrává i na úrovni jazyka - stává se identifikačním symbolem

závěry

- Národ je sémanticko-metaforickou kategorií
- klasifikační schéma, skrze něž jsou „národy“ konstituovány jako jednoznačně uzavřené jednotky s pevně definovaným „členstvím“.

Koncept ethnicity

- „etnikum“ – nazíráno analogicky jako národ
- Ryze moderním fenoménem
- Pojmová mátoha, kognitivní model

- Od 60. let - kategorie „etnikum“ začala být postupně stále častěji vytěžována jako *nástroj* utváření nových *politických* „identit“ v kontextu *moderních* (nebo *postkoloniálních*) státních útvarů.

Ethnic Groups and Boundaries

- Průlomová práce F. Bartha (1969): *Ethnic Groups and Boundaries*, obrátil pozornost k interakčním aspektům vytváření symbolických hranic mezi „etnickými skupinami“
- Do popředí se tak dostává motiv *hranice*, resp. otázka, jak je symbolické, politické či prostorové *rozhraní* mezi různými etnickými *kategoriemi* stanoveno a udržováno v kontextu konkrétních podmínek

-
- (etnická) *hranice* je pojímána jako *sociální produkt*, jehož důležitost kolísá v závislosti na kontextuálních podmínkách a dokonce se v průběhu času může zcela změnit, posunout či rozplynout.
 - *etnicky indiferentní skupiny* - charakteristické absencí „výsadního postavení etnicity jako centrálního organizačního principu skupiny.“

Šíření ideologie etnicity

- směrem k *etnicky indiferentním populacím*
- Akt, jímž jsou různé společenské jevy a situace automaticky interpretovány skrze prizma kategorie „etnicity“ při vyloučení či potlačení alternativních výkladových perspektiv, je různými autory označován jako *etnizace*
- Etnizace je v tomto smyslu doslovnou ukázkou etnocentrismu, projekcí jazykové kategorie významově derivované ze „Západního“ konceptu „národa“ na „ne-Západní“ populace.

Politický aspekt šíření etnických ideologií

- Analogie s 19. stoletím - **prostřednictvím tzv. etnických elit**
- **ETNOPOLITIKA** - proces probíhající od 60. let 20. století
- **Výsledek - etnorevitalizace**

etnopolitika

- příslušnými „elitami“ moderovaný proces utváření etnických skupin coby politických jednotek
-

Zpátečka k Barthovi aneb principy utváření jednotlivých „etnických skupin“

- „etnické skupiny“ se utváří výhradně v symbolické interakci jednotlivých etnopolitických projektů
- Symbolická *hranice*, která stojí mezi „my“ a „oni“, je konstituována na základě tzv. *boundary markers (rozlišovací znaky)*

Vábnička na příště:

- Diaspory a transnacionalismus
 - Film
-